

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nauka.com.ua](http://www.economy.nauka.com.ua) | № 7, 2020 | 30.07.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.7.54](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.54)

УДК: 330.3

*О. Г. Михайленко,
к. е. н., доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро
ORCID ID: 0000-0002-4405-9093*

*Н. А. Красникова,
к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро
ORCID ID: 0000-0002-6484-2050*

ВПЛИВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

*О. Mihaylenko
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of International Economics and Global Finance,
Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro
N. Krasnikova,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of International Economics and Global Finance,
Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro*

INFLUENCE OF FOREIGN INVESTMENTS ON THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Стаття присвячена питанням іноземного інвестування в Україні, так як ефективне здійснення інвестиційної діяльності на сучасному етапі є важливим для розвитку економіки України та підвищення конкурентоспроможності підприємств, необхідної для її інтеграції в європейський соціально-економічний простір. Простежено динаміку обсягу надходження прямих інвестицій в Україну за 2010-2019 роки, виокремлено періоди найбільш значних коливань і встановлено причини, які вплинули на такі зміни. Виконано порівняльний аналіз структури надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за країнами світу станом на початок 2015, 2018 та 2020 років, охарактеризовано основні структурні зрушення. Проведено структурний аналіз прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності на початок 2020 року, порівняно результати з показниками структури 2010 та 2016 років, визначено пріоритетні сфери економіки країни, в які іноземні інвестори вважають доцільним вкладати кошти. Визначено вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України, окреслено сучасні проблеми процесу іноземного інвестування. Визначено головні напрями покращення інвестиційного клімату в Україні та конкретні шляхи стимулювання іноземних інвестицій.

The article is devoted to issues of foreign investment in Ukraine, since the effective implementation of investment activity is important for the development of the Ukrainian economy at the present

stage and increasing the competitiveness of enterprises, necessary for its integration into the European socio-economic space. The investment attractive factors contributing to the expansion of investment ties of Ukraine, namely, the presence of rich natural resources and production capacities are analyzed; developed infrastructure (the availability of ports, bridges, airfields, warehouses, communication systems, water supply); relatively cheap and skilled labor; large capacious and almost competitive unlimited domestic market for most commodity items; proximity to Asian and African sales markets; scientific potential, etc. The threats of foreign investment for the host country are identified. The dynamics of the volume of direct investment in Ukraine for 2010-2019 is traced, the periods of the most significant fluctuations are identified and the reasons that influenced such changes are revealed. A comparative analysis of the structure of direct foreign investment in Ukraine in the countries of the world at the beginning of 2015, 2018 and 2020 is carried out, the main structural changes are characterized. A structural analysis of foreign direct investment by type of economic activity at the beginning of 2020 is carried out, in comparison with the results of indicators of the structure of 2010 and 2016, priority areas of the country's economy in which it is advisable for foreign investors to invest are identified. The influence of foreign investment on the development of the Ukrainian economy is determined, it is insignificant and is largely dependent on the initial conditions: political stability, the macroeconomic situation in the country, the quality of human capital, institutional support also. The current structure of foreign direct investment of the Ukrainian economy in the areas contradicts the country's development priorities and does not have an effective impact on economic growth and the formation of an innovative model for the development of Ukrainian enterprises in the context of economic instability. The main problems that impede the development of foreign investment in Ukraine are identified (corruption and an inefficient judicial system, imperfect legal framework, high level of bureaucracy, not promoting the tax system for the development of entrepreneurship, customs barriers, lack of an effective insurance system, lack of its own system for assessing the country's investment climate and its individual regions, the unreliability of the banking system, the shortage of experienced and qualified specialists in project management). The main directions of improving the investment climate in Ukraine and specific ways of stimulating foreign investment are identified.

Ключові слова: іноземне інвестування; прямі іноземні інвестиції; інвестиційна діяльність; інвестиційний клімат; сфера економіки; розвиток.

Key words: foreign investment; foreign direct investment; investment activity; investment climate; economic sphere; development.

Постановка проблеми. Домінуючою тенденцією розвитку світового господарства на початку XXI століття є економічна глобалізація, яка охопила практично всі його підсистеми та структурні елементи. Людство прямує до створення простору, де зможуть вільно переміщуватися фактори виробництва. Важливою складовою інтеграції, яка дозволяє акумулювати міжнародний рух капіталу та забезпечити світове економічне зростання, є іноземне інвестування. Воно являє собою механізм, здатний спрямовувати вільні ресурси на розвиток різних секторів національних економік, оскільки є найбільш динамічною формою економічної глобалізації та її основною рушійною силою. Міжнародний капітал у формі іноземних інвестицій впливає як на масштаби, так і на напрями соціально-економічних змін країн.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми іноземного інвестування України знаходяться в центрі уваги багатьох українських і зарубіжних дослідників, політиків. Необхідно зазначити, що теоретичні та практичні аспекти розвитку процесу іноземного інвестування розглядалися в роботах Бурлака Н. І. [18], Іващенко А. І. [19], Оболенського О. Ю. [21], Онопрієнко О. Д. [17], Ткаченко Ю. В. [16], Романчука З. [14], Чорної О. М. [15], Чуницької І. І. [13], Харчука С. А. [2].

Разом із цим, на нашу думку, потребують подальшого вивчення сучасний інвестиційний клімат в Україні, проблеми та перспективи розвитку іноземної інвестиційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємств, сфер та економіки країни в цілому.

Формулювання цілі статті. Дослідити процес розвитку іноземного інвестування в Україні, його вплив на розвиток національної економіки, та визначити шляхи для створення привабливого інвестиційного клімату.

Виклад основного матеріалу. Нині прямі іноземні інвестиції (ПІІ) є стабільним джерелом надходжень капіталу. Тому з точки зору прогнозованості та фінансової стабільності держави доцільніше стимулювати залучення саме прямих іноземних інвестицій.

Розвитку іноземного інвестування сприяли такі чинники, як поява міжнародних корпорацій, що можуть забезпечити вільне переміщення капіталу, транснаціоналізація економічних процесів у світі, розвиток глобального фінансового ринку, завдяки чому стрімко зростає значення й цінність іноземних інвестицій. Крім того, слід врахувати стабільність макроекономічних показників розвинутих країн, поглиблення процесу міжнародного поділу праці, міжнародну виробничу й науково-технічну кооперацію, а також зародження інтеграційних об'єднань, що посилюють міжнародну кооперацію та співпрацю.

Частка іноземних інвестицій у структурі ВВП України упродовж останніх років була порівняно незначною та коливалася в межах 3-5%, що підтверджує проблемність залучення фінансових ресурсів з-за кордону в національну економіку.

На залучення іноземного капіталу значну роль впливає інвестиційний клімат країни, а саме сукупність певних факторів (соціально-економічних, політичних, організаційно-правових тощо), які є характерними саме для країни реципієнта. Основними факторами, що формують інвестиційний клімат є: розвиненість інфраструктури, макроекономічна збалансованість, політична стабільність, податкова політика, сприятлива законодавча база, бар'єри щодо виходу на ринок, наявність природних ресурсів, стан фінансового ринку, якість та розподіл робочої сили, валютний ризик, якість державного управління, захист інтелектуальної власності [1,7].

На сьогодні в Україні існує ряд інвестиційно привабливих факторів, що сприяють розширенню її інвестиційних зв'язків:

- великий ємний та майже конкурентно необмежений внутрішній ринок з більшості товарних позицій;
- розташування основних транспортних шляхів між Європою та Азією;
- розвинена інфраструктура (наявність портів, мостів, летовищ, складів, систем зв'язку, водопостачання);
- дешева, але кваліфікована робоча сила;
- науковий потенціал та ін. [10].

Однак за одним із показників, який визначає ступінь інтеграції країни у світове господарство, розвиток її зовнішньоекономічних зв'язків та прагнення створити відкриту, експортоорієнтовану модель економіки – накопичені обсяги іноземних інвестицій.

Зараз в Україні розроблено Проект East Invest – 2, де сформульовано вимоги для покращення бізнес-клімату в країні. Щоб залучити прямі іноземні інвестиції, Україна пропонує великі інвестиційні проекти: технологічні лінії з неперервного розливу сталі в металургійній промисловості, комплекс з переробки та зберігання зернових культур, сільськогосподарський комплекс з рибною спеціалізацією, тваринницькі комплекси та ін. [2].

Заха Д., відповідно до нещодавніх досліджень Німецької консультативної групи, вважає, що прямі іноземні інвестиції є досить вигідними для України. Підприємства з ПІІ, в яких іноземний інвестор володіє не менш як 10% статутного капіталу, становлять лише 4,6% усіх українських компаній. На цю незначну кількість підприємств припадає понад 20% працездатного населення України, майже 35% загальної валової доданої вартості – показника обсягу виробництва та 24% загального обсягу капіталу України. Отже, підприємства з ПІІ є достатньо більшими, ніж підприємства із виключно вітчизняними інвестиціями та більш продуктивними. Незважаючи на скорочення обсягу ПІІ протягом останніх років через складні економічні обставини, економічні переваги ПІІ в Україні є достатньо значними [3].

Також іноземне інвестування може формувати загрози для приймаючої країни, а саме:

- штучне пролонгування життєвого циклу морально застарілих товарів та технологій на ринку, що вирішує проблему затовареності ринку країни донора та проблему утилізації. Обмін передовими технологіями відбувається перш за все між високорозвиненими країнами;
- переміщення екологічно небезпечного виробництва, що сприяє зниженню рівня забруднення в країнах донорах і, отже, розв'язати проблему екологізації економіки. Це призведе до загострення проблеми в країнах реципієнтах;
- інвестування з метою встановлення контролю та ліквідації підприємств для усунення конкурентів. Можливо також формування структурного безробіття через конкурентну боротьбу підприємств з іноземним капіталом та підприємств із національними фінансовими ресурсами;
- встановлення іноземними інвесторами контролю над сировинними ресурсами з метою їх подальшої експлуатації та збереження власної сировинної бази;
- відплив капіталу з країни через репатріацію прибутків до країни інвестора [4, с. 13].

Прямі іноземні інвестиції в економіку України за останні 10 років надходили досить нерівномірно. Дані таблиці 1 показують, що надходження прямих іноземних інвестицій в Україну з 2010 до 2019 року значно коливається та залежить від економічної та політичної ситуації в країні.

З 2010 – 2011 рр. спостерігається поступове зростання іноземних інвестицій. Але вже в 2012 та в 2014 рр. в результаті фінансової кризи та політичної нестабільності в Україні призвело до зменшення надходжень іноземних інвестицій на 12,3% та 55,1% відповідно.

У 2015 і 2016 роках ситуація почала декілька покращуватись і обсяг іноземних інвестицій в економіку України становив відповідно 4321,8 і 4405,9 млн. дол. США, що, між тим, значно менше, ніж у 2011 – 2013 рр. Але не виправдання надій ефективність економічних реформ, на стабілізацію політичної ситуації, боротьбу з корупцією також призвело до скорочення припливу прямих іноземних інвестицій, обсяг яких в 2017 році порівняно з 2016 роком зменшився майже на 43 %. Незначне збільшення надходжень у 2018 році, всього на 358,8 млн. дол. США або на 14,3%, продовжує свідчити про недовіру іноземних інвесторів до можливостей стабільного ведення бізнесу та поліпшення інвестиційного клімату в країні. В 2019 р. відбулося зменшення припливу прямих іноземних інвестицій в порівнянні з 2018 р. на 11,8%.

Таблиця 1
Надходження прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну

Роки	Прямі іноземні інвестиції, млн.дол.США	Показники динаміки (до попереднього року)		
		абсолютний приріст (зменшення), млн.дол.США	індекс динаміки, %	темп приросту (зменшення), %
2010	5851,2
2011	6033,7	182,5	103,1	3,1
2012	5290,7	-743,7	87,7	-12,3
2013	5462,1	171,4	103,2	3,2
2014	2451,7	- 3010,4	44,9	- 55,1
2015	4321,8	1900,0	176,2	76,2
2016	4405,9	84,1	102,0	2,0
2017	2511,1	-1894,8	57,0	- 43,0
2018	2869,9	358,8	114,3	14,3
2019	2531,1	-338,8	88,2	-11,8

Дані за 2014-2019 роки наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя та без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: розраховано автором за даними [5].

Темпи змін та динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну з 2010 року до 2019 року графічно зображено на рисунку 1.

Рис. 1. Надходження прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну та темпи їх змін, 2010-2019 рр.
Дані за 2014-2019 роки наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя та без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: побудовано автором за даними [5].

Формування привабливого інвестиційного клімату в Україні повинно бути першочерговим завданням як для внутрішньої, так і для зовнішньої політики держави.

Можна виділити такі основні позитивні фактори у цьому напрямі:

- ✓ в Україні іноземні інвестиції не підлягають націоналізації;
- ✓ скасовано адміністративний бар'єр для входження іноземного капіталу в Україну у випадку обов'язкової реєстрації іноземних інвестицій [6];

- ✓ до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності;
- ✓ створено правове поле для інвестування та розвитку державно-приватного партнерства;
- ✓ врегульовано базові аспекти оформлення дозволу на застосування праці іноземців та посвідки на тимчасове проживання, що спростить залучення іноземних менеджерів та іноземних кваліфікованих працівників, що необхідно на перших етапах розвитку дочірнього підприємства в Україні [8];
- ✓ надано режиму найбільшого сприяння щодо розпорядження інвестиціями, що прогнозовано сприятиме збільшенню обсягів іноземних інвестицій в ключові сфери економіки України (між Україною та Фондом Міжнародного розвитку ОПЕК) [9].

На рисунку 2 можна спостерігати обсяг внесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), який коливається, як було зазначено вище, і вже з 2017 року поступово збільшується. Так на 01.01.2020 р. становив 35809 млн дол. США, що на 8,0% більше обсягів інвестицій на початок 2019 р.. Найбільше прямих іноземних інвестицій поступає в Україну з країн ЄС, що на 01.01.2020 складало 79,0% загального обсягу акціонерного капіталу (28289 млн дол. США), із інших країн світу – 21,0% (7520,3 млн дол. США) [5].

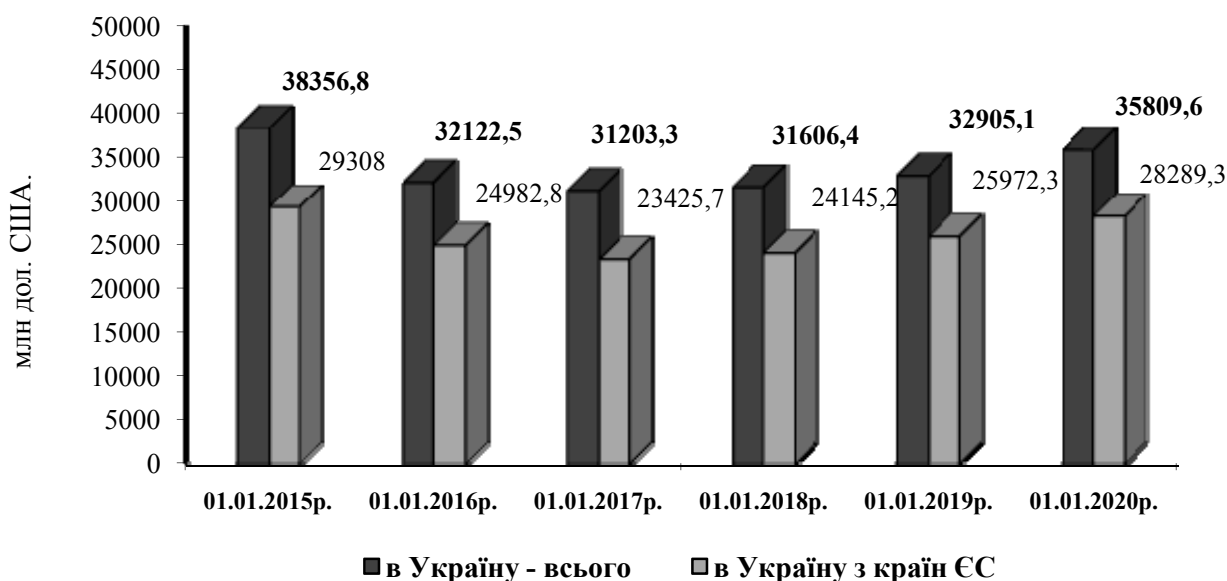

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в Україну у 2015-2019 рр. (обсяги інвестицій, наростаючим підсумком з початку інвестування)

Джерело: побудовано автором за даними [5]

Країни ЄС являються стратегічними партнерами України. Тож залучення іноземних інвестицій з цих країн не тільки мають сприяти розвитку економічних відносин, а й формувати позитивний імідж нашої держави. Збільшення припливу іноземних інвестицій з країн ЄС за останні роки має означати більшу довіру економічних кіл країн ЄС до України.

В таблиці 2 наведено перелік країн світу, які вкладають в економіку України найбільший обсяг інвестицій, та частка інвестицій цих країн у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в Україні. Як бачимо, за період з 01.01.2015 року до 01.01.2020 року в структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України відбулися деякі зміни. Необхідно відмітити, серед країн-інвесторів на першому місці знаходиться Кіпр, але частка їх структурі ПІІ в економіку України за аналізуемий період зменшилась на 2,2% і складала на 01.01.2020 – 29%.

Нідерланди займають друге місце серед країн-інвесторів. В загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку України частка інвестицій цієї країни зросла з 18,0 % у 2015 році до 20,2,0 % у 2018 році, а на початок 2020 року складала вже 23,2%. За даними Державної служби статистики України на 1 січня 2020 року Нідерланди вклали в економіку України 8301,4 млн. дол. США, Кіпр – 10368,9 млн. дол. [5].

Таблиця 2.
Структура прямих іноземних інвестицій в економіку України за країнами світу

Країни світу	Структура іноземних інвестицій на 1 січня, %		
	2015 рік	2018 рік	2020 рік
Кіпр	31,2	28,0	29,0
Нідерланди	18	20,2	23,2
Велика Британія	5,6	6,1	5,8
Німеччина	5,5	5,3	5,1
Швейцарія	3,6	4,8	4,8
Австрія	3,5	3,2	3,4
Франція	3,5	2,3	2,4
Польща	1,8	2,0	2,2
Російська Федерація	4,2	2,5	2,0
США	2,0	1,6	1,8
Італія	0,5	0,6	0,8
Інші країни світу	20,6	23,4	19,5
Усього	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано автором за даними [5]

Також можна відмітити, що на початок 2020 року порівняно з 2015 роком в структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України збільшилися частки інвестицій з Великої Британії – на 0,2 %, Швейцарії – на 1,2%, Польщі - на 0,4 %, Італії – на 0,3%. У той же час зменшилися частки інвестицій з Німеччини – на 0,4 %, Франції – а 1,1%,, США – на 0,2%. Частка інвестицій в Україну з Російської Федерації від загального обсягу прямих іноземних інвестицій суттєво скоротилась – з 4,2 % на початок 2015 року до 2,0% у 2020-му (табл. 2).

Графічно структура прямих іноземних інвестицій в економіку України за країнами світу на початок 2020 року представлена на рисунку 3.

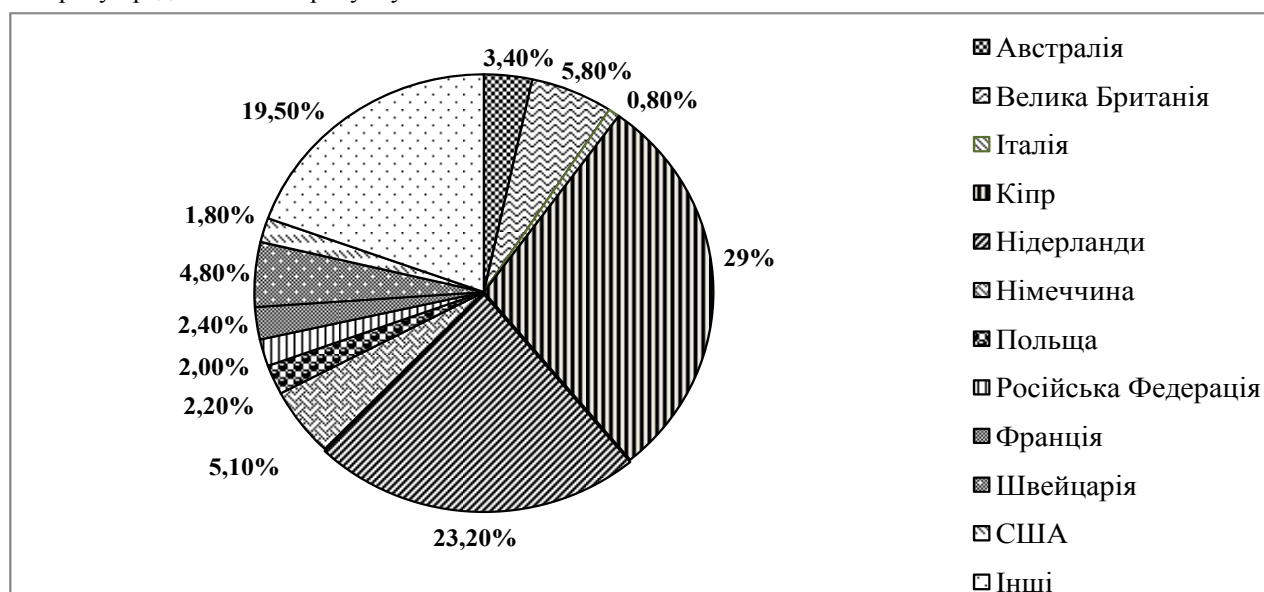

Рис. 3. Географічна структура прямих іноземних інвестицій в економіку України за країнами світу станом на 1 січня 2020 року

Джерело: побудовано автором за даними [5]

З метою встановлення привабливих для іноземних інвесторів видів економічної діяльності в економіці України, до яких надходить найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій, проаналізовано структуру їхнього надходження станом на початок 2010, 2016 і 2020 років (табл. 3).

Таблиця 3.
Структура прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності

Види економічної діяльності	Структура іноземних інвестицій на 1 січня, %		
	2010 рік	2016 рік	2020 рік
Промисловість	42,2	30,8	33,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	11,1	15,9	15,8
Фінансова та страхова діяльність	23,0	13,5	12,7
Операції з нерухомим майном	6,0	11,7	12,5
Інформація та телекомунікації	4,0	6,5	6,8
Професійна, наукова та технічна діяльність	2,9	7,0	6,2
Будівництво	2,7	3,2	2,9
Сільське, лісове та рибне господарство	1,7	1,6	1,5
Інші види економічної діяльності	6,5	9,8	8,6
Усього	100	100,0	100,0

Джерело: розраховано автором за даними [5]

Аналіз даних таблиці 3 свідчить, що в структурі прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності з 01.01.2010 по 01.01.2020 р. відбулися певні зміни. Найбільш пріоритетною сферою для іноземних інвесторів залишається промисловість (переробна промисловість, металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів, машинобудування, відновлювальна енергетика), хоча частка інвестицій на початок 2020 року зменшилась порівняно з 2010 роком на 9,2%. Суттєво збільшилась частка іноземних інвестицій від загального обсягу іноземних інвестицій країни в операції з нерухомим майном (на 6,5%), в оптову та роздрібну торгівлю (на 4,7%), в професійну, наукову та технічну діяльність (на 3,3%) і в сферу інформації та телекомунікації (на 2,8%) [5].

Слід відмітити, що за 10 років суттєво зменшувалась частка інвестицій у фінансову та страхову діяльність (на 10,3%). За ці роки вона скоротилась з 23,0% у 2010 році до 12,7 % на початок 2020 року. Також, треба відмітити, у таку сферу, як сільське господарство, де Україна пропонує важливі інвестиційні проекти, було вкладено тільки 1,5 % іноземних інвестицій (табл. 3).

За видами економічної діяльності на початок 2020 року структура прямих іноземних інвестицій в економіку України графічно зображена на рис. 4.

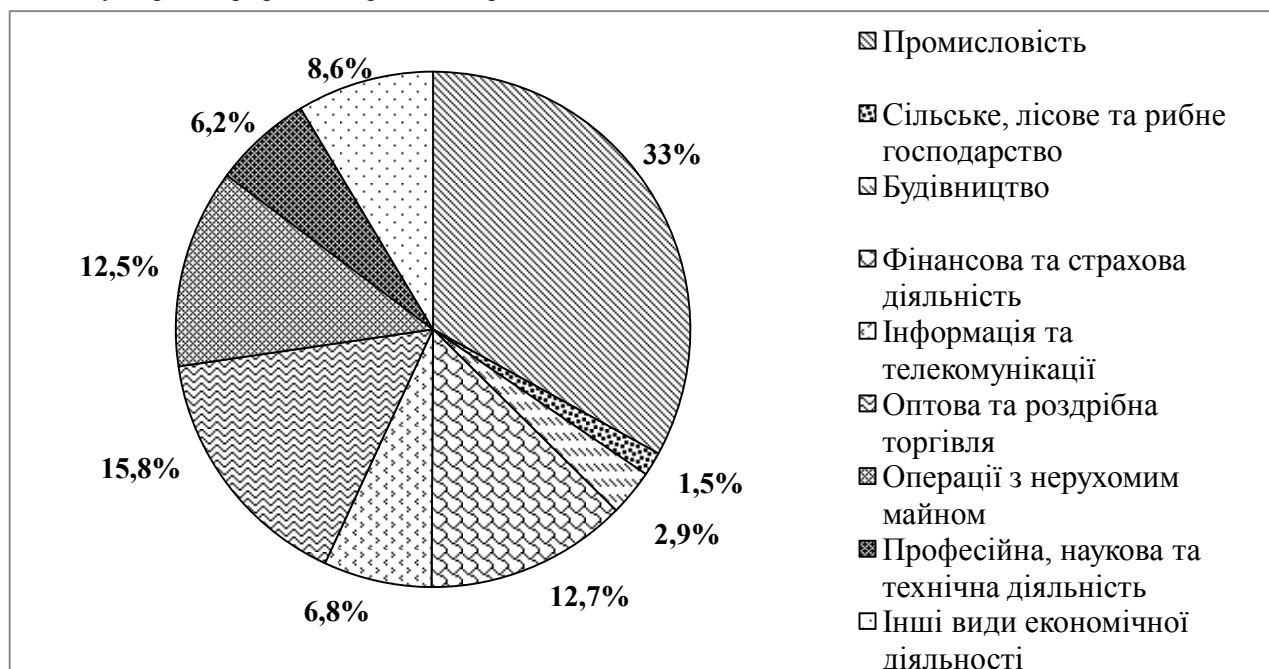

Рис. 4. Структура прямих іноземних інвестицій в економіку України за видами економічної діяльності на 01.01.2020 р.

Джерело: побудовано автором за даними [5]

Аналізуючи наведену в рисунку 4 інформацію, можна зробити висновки, що для економіки України проблему складають не тільки малі обсяги прямих іноземних інвестицій, але й їхня структура та великі диспропорції у розподілі інвестицій за сферами.

Сьогодні прямі іноземні інвестиції є в усіх сферах української економіки, але сферові пріоритети в іноземних інвесторів різні. В той саме час більшість інвесторів, які є на українському ринку, із задоволенням інвестують у сфери переробної промисловості, оптової та роздрібною торгівлі – там, де швидко з'являються нові товари, змінюється асортимент, швидко окупаються витрати та невисокі комерційні ризики.

Фінансовий сектор та сектор нерухомості є популярними сферами для інвестування, так як не потребують довгострокових капіталовкладень і освоєння нових технологій.

Незважаючи на те, що інвестиції залучаються у сфери економіки з високим прибутком, вони не зміцнюють конкурентні позиції країни на світових ринках. Надмірні ПІІ у фінансовий сектор створюють підстави для екстенсивного розвитку національної економіки, але також наповнюють фінансову систему обіговими коштами, сприяють стабільній ліквідності фінансової системи країни [10].

Сфери, які належать до економіки знань (освіта, охорона здоров'я та соціальна допомога), практично не інвестувалися. Варто зазначити, що індекс росту інвестицій у ці сфери був також мінімальним по відношенню до інших. Це пояснюється тим, що освіта і охорона здоров'я не є пріоритетами для України і потребують великих інвестицій, віддача від яких є проблемою.

Проаналізована структура прямих іноземних інвестицій не дає Україні повністю інтегруватися у глобальні ланцюги доданої вартості та є однією з причин низького відсотка експорту високотехнологічної продукції України серед країн світу – 7,2% промислового експорту країни. Невідповідність прямих іноземних інвестицій потребам модернізації економіки, розвитку експорту високотехнологічної продукції призводить до закріплення сировинної спеціалізації української економіки на світовому ринку.

Перш за все прямі іноземні інвестиції повинні сприяти стійкому та збалансованому розвитку, структурній модернізації національної економіки, підвищенню рівня її міжнародної конкурентоспроможності.

Значними мають стати прямі іноземні інвестиції у розвиток наукоємних та високотехнологічних виробництв, які сприяють розширенню експортного потенціалу та посилюють конкурентоспроможність українських товарів на світових ринках.

В той же час не йдеться про нехтування існуючими зв'язками у традиційних сферах української економіки, в які інвестори вклали кошти. Це металургія, машинобудування, хімічна й харчова промисловість, виробництво будівельних матеріалів та сільське господарство.

Ситуація у сфері іноземного інвестування зараз не відповідає необхідному відтворювальному рівню, що є своєрідним маркером інвестиційної політики, яка проводиться країною. Необхідно змінити тактику та вживати активні заходи із залучення іноземних інвестицій.

Інвестиційна політика країни повинна сприяти економічному так і соціальному розвитку. Для визначення впливу ПІІ на розвиток національної економіки було застосовано кореляційно - регресійний аналіз. В якості основного показника взято валовий внутрішній продукт (ВВП), що характеризує економічний розвиток України та обсяг ПІІ. Для побудови залежності були використані статистичні данні показників з 2002 по 2019 рр. Їх джерелом були статистичні збірники Державної служби статистики України та Світового Банку.

Просторові ряди дають можливість визначити кількісний вплив фактора X на показник Y. Табличний процесор Excel пропонує функцію, яка знаходить значення оцінок параметрів залежності за методом найменших квадратів.

За допомогою табличного процесору Excel була отримана модель залежності ВВП від ПІІ в економіку України (рис. 5).

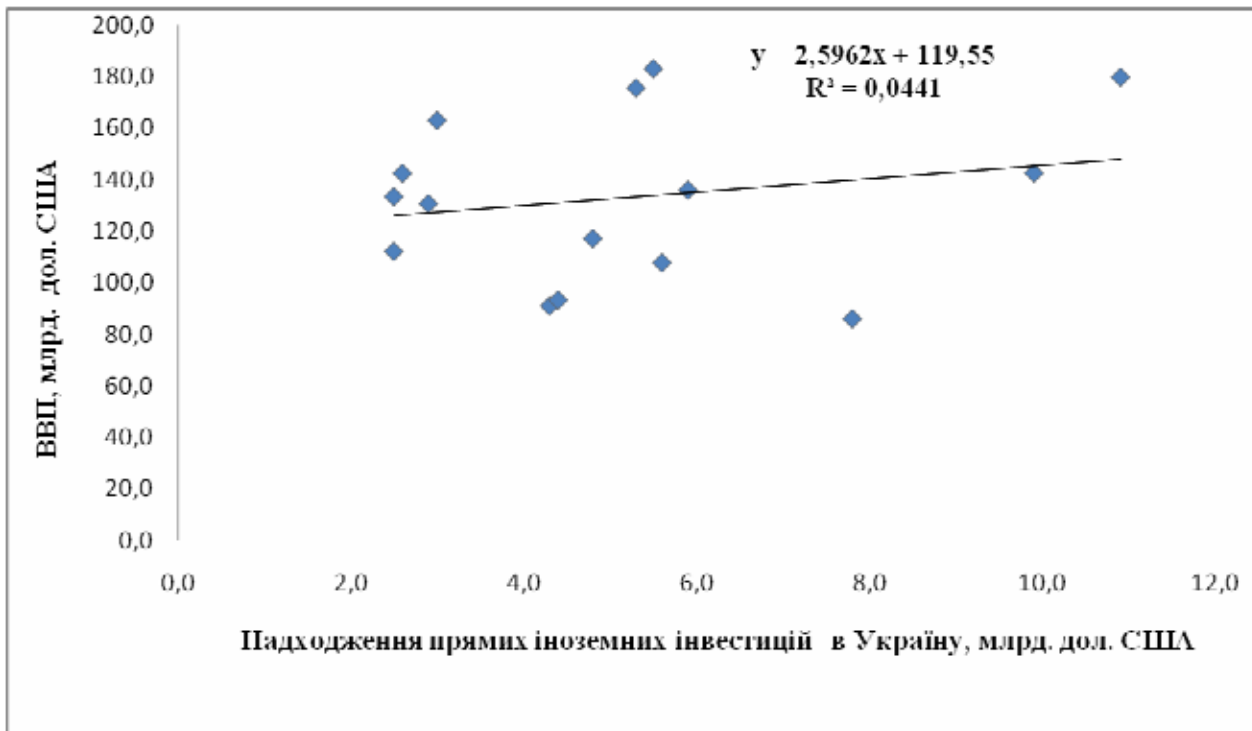

Рис. 5. Залежність ВВП від ПІІ в економіку України
Джерело: розраховано автором

Аналізуючи отримані статистичні оцінки (рис. 5), можна констатувати, що ВВП лише на 4% залежить від ПІІ в економіку України (це замало і свідчить про їх неефективність), модель неадекватна, коефіцієнти регресії не значимі.

Отже, прямі іноземні інвестиції в Україні здійснюють незначний вплив на економіку країни, цей вплив перебуває у значній залежності від вихідних умов: макроекономічної ситуації в країні, якості людського капіталу, політичної стабільності, інституційного забезпечення тощо. Сучасна структура прямого іноземного інвестування економіки України за сферами суперечить пріоритетам розвитку країни та не здійснює ефективного впливу на економічне зростання й формування інноваційної моделі розвитку підприємств України в умовах економічної нестабільності.

Негативним чинником в Україні є збереження тенденції інвестування у проекти, що приносять швидкий прибуток.

Оскільки головним мотивом здійснення інвестиційної діяльності, в тому числі іноземної, є отримання прибутку, іноземні інвестори не поспішають вкладати гроші у розвиток української економіки, її реорганізацію, вдосконалення управлінських процесів. Крім того, ризик ведення бізнесу залишається досить високим через економічну та політичну нестабільність. Тому інвестор прагне якомога швидше вивести свій прибуток з країни.

Дуже мала частка прибутку інвестується повторно в основний капітал. З огляду на це, значний приріст іноземних інвестицій в Україні не обіцяє масових позитивних зрушень у національній економіці. Адже лише 10 % іноземних інвестицій вкладено в оборотні кошти підприємств або купівлю обладнання. Решта ПІІ вкладено у галузі економіки зі швидким оборотом капіталу: фінанси, нерухомість, торгівля. Таку ситуацію можна пояснити, зокрема, тим, що іноземні інвестори все ще розглядають Україну як країну, де можна швидко заробити гроші.

За останні роки головним мотивом вкладання капіталу в країни Центральної та Східної Європи (до цього регіону належить Україна) стали можливість придбання за порівняно низьку ціну ефективних підприємств, а також використання таких переваг, як відносно низька вартість робочої сили, електроенергії та інших ресурсів. Проте в Україні, де вартість робочої сили, порівняно з іншими країнами Європи, нижча та існує значний рівень безробіття, обсяги ПІІ хоча й зростають з року в рік, але все ж відстають від вкладень в економіку інших держав регіону.

Проблема полягає в тому, що іноземний інвестор звертає увагу на різницю в цінах на працю лише в країнах з висококваліфікованим людським капіталом. В Україні ж наразі бракує досвідчених та фахових управлінських кадрів. На це скаржаться представники найуспішніших вітчизняних компаній. Зокрема, зазначають, що навіть вища освіта не завжди гарантує знання та управлінські навички, необхідні для роботи в умовах ринкової економіки. А дефіцит кваліфікації менеджерів вищої ланки, в свою чергу, не забезпечує якісної роботи іншого персоналу.

Зростання продуктивності праці є одним з позитивних ефектів іноземного інвестування. Це пояснюється високим рівнем інноваційності таких інвестицій. В Україні продуктивність праці на підприємствах з іноземними інвестиціями в середньому у 3,5 рази вища, ніж на підприємствах без них. Це, зокрема, зумовлено

вищими обсягами інвестування в основний капітал у розрахунку на працівника, що у фірмах з іноземним капіталом більше в 5 - 7 разів.

У сучасних умовах господарювання на залучення іноземних інвестицій значний вплив має інвестиційне середовище, яке в Україні залишається не найсприятливішим. У рейтингу Doing Business 2019 Україна піднялась на +5 пунктів і посіла 71 позицію зі 190 країн світу. Країна продемонструвала найбільше зростання в таких категоріях, як оподаткування (зростання на 110 позицій, 54 місце), міжнародна торгівля (+70 позицій, 78 місце) і захист прав інвесторів (+56 позицій, 72 місце) [5].

Також, слід відзначити, що рейтингове агентство Moody's Investors Service підвищило суверенний рейтинг України. Він змінився з Саа2 до Саа1, що означає зміну прогнозу з "позитивного" на "стабільний" [5].

Крім того, Україна посіла 85 місце з 141 в рейтингу Глобальної конкурентоспроможності економіки (Global Competitiveness Index). У рейтингу із 140 країн Україна знаходиться на 110 місці за рівнем державних інститутів, на 57 місці – з розвитку інфраструктури, на 77-му - за рівнем адаптації сучасних технологій, а також макроекономічна стабільність - 131 місце, охорона здоров'я – 94 місце, освіта – 46 місце, ринок товарів – 73 місце, ринок праці - 66 місце, фінансова система – 17 місце, обсяг ринку – 47 місце, динаміка бізнесу – 86 місце, здатність до інновацій – 58 місце [5].

Експерти відзначають, що сильний вплив здійснює позиція України в рейтингу Transparency International 2019 за рівнем корупції, де наша країна розмістилась на 126 місці з 180 [5].

У 2018 році по рейтингу інвестиційної привабливості країни (А. Т. Kearney) Україна розмістилася на 130 місце з 174. За індексом потенціалу залучення ПІІ (Конференція ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD) Україна знаходиться в рейтингу на 88 місці з 174 та за індексом залучення ПІІ - на 89 місце з 174 [5].

Для прямих іноземних інвестицій ще однією перешкодою є загроза негарантованості повернення вкладених коштів. Могла б сприяти поліпшенню ситуації в цієї сфері більш активна співпраця України з такими організаціями, як Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій, що входить до групи Світового Банку, американською Корпорацією закордонних приватних інвестицій та ін.

Необхідність подальшого збільшення обсягів залучення іноземних інвестицій в економіку України зумовлена:

- продовженням процесу структурної перебудови промислового комплексу;
- сприянням досягненню сучасного технічного рівня розвитку на основі впровадження інноваційних технологій;
- прагненням збільшення обсягів експортного потенціалу країни;
- реалізацією стратегії подолання залежності економіки від імпорту енергоносіїв;
- створенням спільних виробництв з використанням місцевих природних ресурсів, сировини та комплектуючих;
- активізацією розвитку приватного сектора. Україна володіє значною ресурсною базою, перш за все це: земельні, лісові та водні ресурси, багаті надра та ґрунти, сприятливі природно-кліматичні умови, що дають змогу здійснювати господарську діяльність практично у будь-якій галузі економіки.

Дослідження сучасних трендів прямого іноземного інвестування економіки України засвідчують їхню позитивну динаміку, незважаючи на умови економічного розвитку.

Разом з тим існують значні ризики, які виникають в українській економіці при подальшій активізації процесів прямого іноземного інвестування.

На користь залучення ПІІ в Україну говорять такі чинники як: наявність багатих природних ресурсів та потужностей з їхнього видобутку; відносно дешева та кваліфікована робоча сила (передусім мова йде про промислово розвинені східні регіони України в таких областях як Дніпропетровська, Запорізька, Харківська); місткий ринок збуту продукції та послуг; близькість азіатських та африканських ринків збуту.

Але дослідження, що були проведені консорціумом Flemings/SARS було визначено, що визначальним чинником надходження іноземного капіталу в Україну є завоювання нових ринків, тоді як мотиви підвищення ефективності виробництва та використання більш дешевих ресурсів відіграють другорядну роль. Фактично, така позиція іноземних інвесторів є непрямим визнанням проблематичності ведення в Україні ефективної виробничої діяльності, оскільки такі інвестиції передбачатимуть порівняно незначний обсяг створення доданої вартості на території України [20, с. 27].

Негативним у процесах іноземного інвестування в економіку України є той факт, що її структура за видами економічної діяльності не відповідає стратегічним пріоритетам розбудови національного господарства та його адаптації до умов глобальної конкуренції.

Слід констатувати, що більша частина залучених в економіку України інвестицій – інвестиції з офшорних зон, і це є показником того, що більша частина залучених коштів – гроші українських інвесторів, які прагнуть оптимізувати втрати від оподаткування.

До основних проблем, які гальмують розвиток іноземного інвестування в Україні, можна віднести:

- корупція та неефективна судова система (неможливість захистити право власності чи справедливо вирішити бізнес-суперечку);
- недосконалість відповідної законодавчої бази (нечіткість та непрозорість законодавчих норм, які можна трактувати неоднозначно, а також практика частих змін законодавства);
- високий рівень бюрократії (необхідність отримання великої кількості дозвільних документів у різних інстанціях);

- не сприяння податкової системи розвитку підприємництва;
- митні бар'єри (велику кількість скарг серед ділових кіл зарубіжних країн викликає робота митних служб, що пов'язане переважно з нестабільністю законодавства);
- відсутність дієвої системи страхування (недостатньо розвинені механізми державного страхування іноземних інвестицій);
- недостатнє державне фінансування вітчизняних наукових закладів;
- відсутність власної системи оцінювання інвестиційного клімату країни та її окремих регіонів;
- низький рівень захисту прав потенційних інвесторів;
- ненадійність банківської системи (українські банки втратили довіру іноземних кредиторів, а також, що найголовніше, довіру населення; обмеженим є кредитування юридичних та фізичних осіб банками, значно зменшився обсяг депозитів, які розташовані на рахунках українських банків);
- дефіцит досвідчених та кваліфікованих фахівців в управлінні проектами;
- низький рівень життя громадян та зниження їх купівельних можливостей внаслідок інфляційних процесів;
- відсутність практичного досвіду, слабка розвиненість інфраструктури венчурних інвестицій в Україні [10; 13; 14, с.164].

Головну ціль держави в ринковій економіці – це забезпечення підприємств власними інвестиційними ресурсами, але якщо їх у неї недостатньо - створення сприятливого інвестиційного клімату. Наголошуємо, що за сучасних реалій економіки України ПІ є стратегічно важливими для економічного зростання, що обумовлено обмеженістю внутрішніх інвестиційних ресурсів та наявністю об'єктивних переваг ПІ у порівнянні з альтернативними джерелами зовнішнього фінансування. Відповідно до оцінок Світового банку економіка України потребує інвестицій у розмірі більш ніж 100 млрд дол. Проте вітчизняні та зарубіжні компанії з опаскою вкладають свої кошти через нестабільність соціально-політичної та фінансово-економічної ситуації в країні [15, с. 65].

Можна стверджувати, що Україна залишається відносно привабливою інвестиційно - в оцінках вітчизняних та закордонних експертів зроблено наголос на високій цінності географічної, економічної та соціальної складових інвестиційного середовища. На нашу думку, в країні гостро необхідне вдосконалення законодавства у сфері інвестиційної діяльності, підвищення прозорості фондового ринку, обмеження бюрократизму у місцевих та центральних органах влади, посилення інформаційної роботи з інвесторами.

Тому в Україні потрібна розробка цілеспрямованої політики стимулювання залучення ПІ, яка б враховувала стратегічні інтереси України щодо технологічного зростання, мотивацію іноземних інвесторів та відповідні стимули.

Щодо підвищення інвестиційної привабливості, необхідно знайти такий механізм ухвалення економіко-політичних рішень, який забезпечив би пріоритет стратегічних інтересів суспільства перед інтересами повсякденної політики. Економічна політика має бути цілеспрямованою і спроможною до змін відповідно стану економіки. Передумова стратегічної політики – наявність постійного і незалежного економічного моніторингу, постійний розвиток наукового консультування економічної політики і надання їй законної сили. Інвестиційна привабливість формується із забезпечення і збереження макроекономічного балансу, стабільності і довіри, а також наявністю сприятливого середовища розвитку підприємництва. Держава повинна створити можливості для іноземних інвесторів почувати себе необхідними партнерами [16, с. 149].

Держава має використати узгоджені та комплексні заходи тиску і підтримки. Серед заходів тиску основним є забезпечення чесної і ефективної конкуренції, через що успіх можуть досягти тільки ті підприємства, які пропонують споживачам свій найбільш цінний продукт (кращу якість, нижчу ціну). Інші шляхи досягнення успіху (обмеження в конкуренції, нечесна конкуренція, корупція, податкове шахрайство, забруднення довкілля тощо) держава обов'язково повинна виключити.

Створення адекватної сучасним умовам нормативно-правової бази, розвиток освіти і науки, технічного та кадрового потенціалу в Україні є передумовами успішної реалізації механізму державного управління інвестиційно-інноваційними процесами.

Суттєвим аспектом для іноземних інвесторів залишається земельне питання в Україні. Один із напрямів реформування цієї сфери – відміна мораторію на землю (дозвіл її купівлі-продажу), але для уникнення неконтрольованого викупу українських земель іноземними інвесторами і розхитування національної безпеки необхідно посилити державний контроль за операціями на ринку землі, створити кадастр земель сільськогосподарського призначення тощо [15, с. 66].

З метою активізації інноваційних процесів необхідно досліджувати і розвивати діяльність інноваційних кластерних утворень (технопарків, бізнес-інкубаторів, експортоорієнтованих зон, вільних економічних зон, територій пріоритетного розвитку), інноваційну активність промислових і сільськогосподарських підприємств. Технопарки поки що не змогли зарекомендувати себе як ефективно працююча складова національної інноваційної інфраструктури. Країна має сприяти повноцінній реалізації інноваційного проекту, починаючи з науково-технічного відкриття і закінчуючи його впровадженням у виробництво.

Основне джерело фінансування у сфері інноваційного розвитку – венчурне інвестування, перевагами якого є те, що підприємства, що розвиваються, можуть отримати інвестиції тоді, коли інші фінансові інститути утримуються від ризикових капіталовкладень. Однак, вітчизняний венчурний капітал не інвестується у інноваційні проекти, тому що інвестиції в інші сфери традиційної економіки мають значний рівень дохідності

за відносно короткий термін інвестування за умов низького рівня ризику. Зарубіжні венчурні фонди спрямовують свої інвестиції у високоризикові сфери у своїх країнах, але вітчизняні венчурні фонди інвестують переважно у підприємства сфер будівництва, нерухомості, торгівлі та ін. Для того, щоб створити умови для інституційного забезпечення венчурного інвестування інноваційної діяльності, країна має чітко проаналізувати сучасний його стан в Україні та вивчати досвід інших країн. Щодо вирішення проблеми активізації інноваційних процесів пропонуємо створити єдину державну систему інформаційно-консультаційної підтримки інноваційної діяльності, цілісну інноваційну інфраструктуру на базі наукових установ та закладів вищої освіти, підтримувати і розвивати інноваційні малі підприємства та венчурне інвестування

Важливими напрямками формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні сьогодні є:

- вдосконалення нормативно-правової бази в інвестиційній сфері;
- визначення пріоритетних сфер економіки для інвестування та надання їм пільг;
- захист прав інвесторів на державному рівні;
- сприяння розвитку науки, науково-технічної і інноваційної діяльності;
- створення технопарків з новітніми технологіями;
- активна участь у міжнародних інвестиційних проектах;
- робота з міжнародними рейтинговими агентствами;
- проведення маркетингових досліджень в області залучення до країни інвестицій;
- моніторинг світових інвестиційних потоків і аналітичних досліджень;
- запрошення до України фахівців світового рівня для розробки стратегій залучення інвестицій;
- закріплення макроекономічної стабілізації і перехід Національного Банку України до політики

низьких процентних ставок;

- проведення структурних реформ в економіці, включаючи податкову реформу, надання податкових пільг на розвиток інноваційних галузей;

- здійснення інституціональних реформ (антикорупційної реформи, модернізація адміністративної та судової систем, реформи правоохоронних органів) та наближення інституційного середовища на внутрішньому ринку України до європейських вимог шляхом імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;

- модернізація інфраструктури (за оцінками європейських фінансових експертів, для модернізації інфраструктури, адміністративної та судової систем, галузі освіти та промисловості Україна потребує допомоги у розмірі понад 100 млрд євро) [17, с. 64; 18, с.27-32, 19].

Формування ефективної стратегії підвищення інвестиційної привабливості України потребує вибору і пріоритету певної моделі з метою вирішення завдань соціально-економічного розвитку країни. Вибір якої-небудь однієї моделі не може бути здійснений через те, що жодна з розглянутих стратегій не може бути повністю знехтувана, оскільки забезпечує збереження території та економіки країни.

Не можна відмовитися від використання поточних порівняльних переваг і продовження експорту сировини та продукції з низьким ступенем переробки, тому що цей сегмент здатний в коротко- і середньотерміновій перспективі забезпечити валютні надходження і виступає найважливішим інвестиційним ресурсом для розвитку вітчизняної економіки.

Також необхідне ефективне залучення іноземних інвестицій з метою формування перспективних порівняльних переваг економіки – технологій, кадрів, сучасних виробничих потужностей. Кожна зі стратегій має свої передумови і обмеження, певний обсяг робіт, у тому числі у напрямі вдосконалення інституційного середовища залучення інвестицій, розвитку інвестиційного потенціалу, узгодження інтересів груп господарюючих суб'єктів тощо. І це має враховуватися при розробці стратегічних рішень на рівні державної політики підвищення інвестиційної привабливості України [16, с. 152].

Враховуючи вищесказане, можна говорити про так звану комплексну стратегію підвищення інвестиційної привабливості України, що включає низку елементів у контексті підтримки і розвитку як поточних порівняльних переваг економічної системи, так і перспективних, що відповідають тенденціям розвитку глобальної економіки та забезпечують гарантування засад економічної безпеки України.

Відносно державного регулювання ПП в Україні можна сказати, що воно перебуває поки що в процесі становлення, що зумовлено тенденціями розвитку світової економіки і процесами та реформами, що відбуваються всередині країни. В умовах модернізації вітчизняної економіки постають принципово нові завдання щодо централізації й децентралізації державних функцій у сфері регулювання ПП, тобто про добровільну передачу частини повноважень держави як на місцевий, так і на наднаціональний рівні регулювання.

Функціями та повноваженнями держави, які підлягають децентралізації у сфері державного регулювання іноземного інвестування, є: розробка інвестиційних програм і проектів, інвестиційних стратегій розвитку окремих сфер місцевого значення, регіонів (територій) у цілому, а також виконання тих функцій, що потребують самостійності у розв'язанні проблем між державою, органами місцевого самоврядування, регіональними представництвами органів державної влади та іноземними інвесторами. Основними повноваженнями і функціями, що підлягають передачі на наднаціональний рівень, виступають: регулювання фінансової, торговельної та екологічної сфер, повноваження, пов'язані зі вступом у світові й регіональні міжнародні організації (СОТ, СБ, МВФ, ЄС, АСЕАН) [21, с. 11].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Відповідно до нашого дослідження, пріоритетними шляхами для залучення іноземних інвестицій повинні стати:

- ✓ завершення формування відповідної нормативно-правової бази (вітчизняна законодавча база має деякі недоліки: нестабільність і ненадійність, відсутність комплексності й наявність суперечностей у законодавчих актах. нестабільність зумовлює неможливість спрогнозувати виробничо-господарську і фінансову діяльність об'єктів інвестування);
- ✓ досягнення політичної стабільності;
- ✓ подальше реформування податкової системи - спростити оподаткування підприємницької діяльності, знизити податкове навантаження та надати додаткові пільги іноземним інвесторам з метою підвищення податкової конкурентно-спроможності вітчизняної економіки;
- ✓ інвесторам, що вкладають фінансові ресурси у низько розвинені регіони, потрібно надавати додаткові преференції тощо;
- ✓ сприяння розвитку інститутів фондового ринку;
- ✓ зміцнення фінансово-кредитної системи, створення небанківських фінансових установ, особливо лізингових і страхових компаній, венчурних фондів;
- ✓ сприяння розвитку венчурного бізнесу, для цього потрібна активізація розвитку вітчизняного фондового ринку та допомога держави у розміщенні цінних паперів венчурних фондів первинної емісії, а також її активна участь у фінансуванні НДДКР;
- ✓ стимулювання залучення інвестицій у науково-технічну та інноваційну діяльність;
- ✓ реклама інвестиційних переваг України в міжнародних засобах масової інформації та проведення тематичних конференцій для зарубіжних бізнесменів;
- ✓ передача потенційним інвесторам у довгострокову оренду земельних, мінеральних, лісових та водних ресурсів за умови організації ними в Україні виробництв продукції з високим ступенем переробки;
- ✓ постійне покращення вітчизняної автомобільної та залізничної транспортної мережі, з першочерговим розвитком сполучення між Чорним та Балтійським морями та між Європою і країнами Азії;
- ✓ проведення виваженої фінансової політики для стабілізації макроекономічного середовища, що сприятиме створенню сприятливого інвестиційного клімату та подоланню перешкод залучення іноземних інвестицій;
- ✓ розроблення детальної стратегії Уряду для заохочення інвестицій, також корисним було б створення порталу для інвесторів для їх інформаційної підтримки, зокрема щодо законодавчих змін.

Вважаємо, що формування в Україні привабливого для іноземних інвесторів середовища, насамперед, треба починати з активних дій держави, спрямованих на зміну політичного, економічного та правового поля в країні, що стимулюватиме приріст іноземного капіталу, забезпечить максимально вигідну для України їхню міжсферову алокацію відповідно до вимог обраної стратегії розвитку вітчизняної економіки та дозволить підвищити конкурентні позиції національної економіки на міжнародному ринку. Перспективами подальших розвідок у даному напрямі є дослідження зарубіжного досвіду регулювання інвестиційної діяльності та з залучення іноземних інвестицій в національну економіку.

Список літератури.

1. Alfaro L., Chanda A., Kalemli-Ozcan S., and Sayek S. FDI and Economic Growth: The Role of Local Financial Markets. *Journal of International Economics*. 2004. 64. P. 89–112.
2. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Журнал «Економіка та держава»*. 2020. №1. С. 66- 72.
3. Заха Д. Ціна відкритості: який вплив прямих іноземних інвестицій на економіку України. *Економіка*. Серпень, 2018. Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/tsina-vidkritosti-yakij-vpliv-pryamih-inozemnih-investitsij-na-ekonomiku-ukrayini/> (дата звернення 01.05.2020).
4. Василиця О. Б. Іноземне інвестування: загрози економічній безпеці України. *Економіко-правовий часопис*. 2016. Вип. 1. С. 12-22.
5. Офіційний сайт Державного комітета статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2020).
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» від 31 травня 2016 року № 1390-VIII. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1390-19 (дата звернення 30.05.2020).
7. Лендел О. М. Іноземні інвестиції як фактор розвитку економіки держави. *Ефективна економіка*, 2016. № 9. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5156> (дата звернення 07.07.2020).
8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій» від 23 травня 2017 року № 2058-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058%19> (дата звернення 05.07.2020).
9. Угода «Про заохочення та захист інвестицій між Україною та фондом міжнародного розвитку ОПЕК» від 5 грудня 2017 року № 2220-VIII. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893_001%17 (дата звернення 05.07.2020).
10. Маркевич К. Хто і як інвестує в Україну. Центр Розумкова. Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/statti/khto-i-yak-investuie-v-ukrainu> (дата звернення 08.07.2020).

11. Дупай Р. М. Оцінка ролі іноземних інвестицій в процесі структурної модернізації економіки України. Вісник Донецького національного університету. 2013. Серія: Економіка і право. Вип. 1. С. 46–49.
12. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator> (дата звернення: 08.07.2020).
13. Чуницька І. І. Інвестиційний клімат України: сутність, проблеми та шляхи їх вирішення. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 3(14). С. 111–117.
14. Романчук З. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України та шляхи їх вирішення. Вісник Львівського університету. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. 2010. Серія економічна. Вип. 43. С. 162–167.
15. Чорна О. М. Концепція механізму державного управління інвестиційно-інноваційними процесами в Україні. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2012. №1. С. 64–67.
16. Ткаченко Ю. В. Стратегія формування інвестиційної привабливості національної економіки в умовах глобалізації. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 13. С. 147–153.
17. Онопрієнко О. Д. Проблеми та шляхи формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні в сучасних умовах. Стратегія розвитку України. 2015. № 2. с. 62–66.
18. Бурлака Н. І. Розвиток інвестиційної діяльності підприємств України. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 8. С. 37–44.
19. Іващенко А. І. Фактори підвищення темпів зростання інвестиційної активності в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2013. №24. С. 11–20.
20. Міжнародний центр перспективних досліджень. Перспективні дослідження підготовлено Консорціумом Flemings/SARS. 2017. №11. С.25–36.
21. Оболенський О. Ю. Перспективи залучення прямих іноземних інвестицій у національну економіку. Економіка і регіон. 2014. № 3 (46). С. 8–14.

References.

1. Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S., and Sayek S. (2004). FDI and Economic Growth: The Role of Local Financial Markets. *Journal of International Economics*. 64. pp. 89–112.
2. Kharchuk, S. (2020). Stan investytsynoyi diyal'nosti pidpryyemstv Ukrayiny v umovakh ekonomichnoyi nestabil'nosti. [State of investment activity of enterprises of Ukraine in conditions of economic instability]. *Economy and State*, vol. 1, pp. 66 – 72.
3. Zakha, D. (2018). Tsina vidkrytosti: yakyy vplyv pryamykh inozemnykh investytsiy na ekonomiku Ukrayiny. [The price of openness: what is the impact of foreign direct investment on the economy of Ukraine]. *Economics*. available at: <https://voxukraine.org/uk/tsina-vidkritosti-yakij-vplyv-pryamih-inozemnih-investitsij-na-ekonomiku-ukrayini/> (Accessed 01 May 2020).
4. Vasylytsya, O. B. (2016) Inozemne investuvannya: zahrozy ekonomichnyy bezpetsi Ukrayiny. [Foreign investment: threats to Ukraine's economic security], *Journal Economic and legal*, vol. 1, pp. 12–22.
5. Official website of State Statistics Committee of Ukraine (2020), «Statistical information» available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 4 May 2020).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Abolition of Mandatory State Registration of Foreign Investments" available at: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1390-19 (Accessed 30 May 2020).
7. Landel, O. (2016). Inozemni investytsiyi yak faktor rozvytku ekonomiky derzhavy. [Foreign investment as a factor of the country's economic development]. *Effective Economy*, № 9. available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5156> (Accessed 7 July 2020).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine «On amendments to some legislative acts of Ukraine to eliminate barriers to attracting foreign investment» available at: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058\\$19](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058$19) (Accessed 5 July 2020).
9. Uhoda «On Encouragement and Protection of Investments between Ukraine and the International Development Fund OPEC». available at: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893_001\\$17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893_001$17) (Accessed 5 July 2020).
10. Markevych, K. Khto i yak investuye v Ukrayinu. [Who and how invests in Ukraine]. *Rozumkov Center*. available at: <http://razumkov.org.ua/statti/khto-i-yak-investuye-v-ukrainu> (Accessed 8 July 2020).
11. Dupay, R. M. (2013). Otsinka roli inozemnykh investytsiy v protsesi strukturnoyi modernizatsiyi ekonomiky Ukrayiny. [Assessment of the role of foreign investments in the process of structural modernization of Ukraine's economy]. *Bulletin of Donetsk National University. Series: Economics and Law*, vol. 1, pp. 46–49.
12. Official website World Bank. available at: <https://data.worldbank.org/indicator> (Accessed 8 July 2020).
13. Chunya'ska, I. I. (2019). Investytsynyy klimat Ukrayiny: sutnist', problemy ta shlyakhy yikh vyrishennya. [Investment climate of Ukraine: the essence, problems and ways of their solution]. *Priazovsky Economic Bulletin*, vol. 3 (14), pp. 111–117.
14. Romanchuk, Z. (2010). Problemy zaluchennya inozemnykh investytsiy v ekonomiku Ukrayiny ta shlyakhy yikh vyrishennya. [Problems of attracting foreign investments into the economy of Ukraine and ways to solve them]. *Bulletin of Lviv University, Economic series*, Lviv, Ukraine, vol. 43, pp. 162–167.
15. Chorna, O. M. (2012). Kontseptsiya mekhanizmu derzhavnoho upravlinnya investytsiyno-innovatsiynymy protsesamy v Ukrayini. [The concept of the mechanism of state management of investment and innovation processes in Ukraine]. *Scientific Bulletin: Finance, Banking, Investment*, vol. 1, pp. 64–67.

16. Tkachenko, YU. V. (2014). Stratehiya formuvannya investytsiyanoi pryvablyvosti natsional'noyi ekonomiky v umovakh hlobalizatsiyi. [Strategy of formation of investment attractiveness of national economy in the conditions of globalization]. *Investments: practice and experience*, vol. 13, pp. 147-153.

17. Onopriyenko, O. D. (2015). Problemy ta shlyakhy formuvannya spryiatlyvoho investytsiyoho klimatu v Ukraini v suchasnykh umovakh. [Problems and ways of forming a favorable investment climate in Ukraine in modern conditions]. *Development strategy of Ukraine*, vol. 2, pp. 62-66.

18. Burlaka, N.I. (2019). Rozvytok investytsiyanoi diyal'nosti pidpryyemstv Ukrainy. [Development of investment activities of enterprises of Ukraine]. *Investments: practice and experience*, vol. 8, pp. 37-44

19. Ivashchenko, A. I. (2013). Faktory pidvyshchennya tempiv zrostannya investytsiyanoi aktyvnosti v Ukraini. [Factors increasing the growth rate of investment activity in Ukraine]. *Investments: practice and experience*, vol. 24, pp. 11-20.

20. Mizhnarodnyy tsentr perspektyvnykh doslidzhen'. Perspektyvni doslidzhennya pidhotovleno Konsortsiomom Flemings/SARS (2017). [International Center for Policy Studies. Prospective studies have been prepared by the Consortium Flemings/SARS]. vol. 11, pp. 25-36.

21. Obolens'kyy, O. YU. (2014). Perspektyvy zaluchennya pryamykh inozemnykh investytsiy u natsional'nu ekonomiku. [Prospects of foreign direct investments attraction in the national economy]. *Economy and region*, vol. 3(46), pp. 8-14.

Стаття надійшла до редакції 09.07.2020 р.